

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (peto vijeće)

22. veljače 2024. *

„Zahtjev za prethodnu odluku – Platne usluge na unutarnjem tržištu – Direktiva (EU) 2015/2366 – Članak 4. točke 3. i 5. – Platna usluga ili platna transakcija – Direktiva 2009/110/EZ – Članak 2. točka 2. – Izdavanje elektroničkog novca – Držanje novčanih sredstava klijenata bez posebnog naloga za plaćanje od strane institucije za platni promet – Kvalifikacija”

U predmetu C-661/22,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (Vrhovni upravni sud Litve), odlukom od 19. listopada 2022., koju je Sud zaprimio 20. listopada 2022., u postupku

„ABC Projektai ” UAB, prije „Bruc Bond” UAB

protiv

Lietuvos bankas,

SUD (peto vijeće),

u sastavu: E. Regan, predsjednik vijeća, Z. Csehi (izvjestitelj), M. Ilešič, I. Jarukaitis i D. Gratsias, suci,

nezavisni odvjetnik: M. Campos Sánchez-Bordona,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani dio postupka,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za „ABC Projektai” UAB, prije „Bruc Bond” UAB, J. Jarusevičius, *advokatas*, i P. Grendelis,
- za litavsku vladu, V. Kazlauskaitė-Švenčionienė i E. Kurelaitytė, u svojstvu agenata,
- za češku vladu, J. Očková, M. Smolek i J. Vlácil, u svojstvu agenata,
- za njemačku vladu, J. Möller i A. Hoesch, u svojstvu agenata,

* Jezik postupka: litavski

- za poljsku vladu, B. Majczyna, u svojstvu agenta,
- za Europsku komisiju, C. Auvret, S. L. Kaléda, A. Steiblyté i H. Tserepa-Lacombe, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 5. listopada 2023.,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 4. točaka 3. i 5. Direktive (EU) 2015/2366 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2015. o platnim uslugama na unutarnjem tržištu, o izmjeni direktiva 2002/65/EZ, 2009/110/EZ i 2013/36/EU te Uredbe (EU) br. 1093/2010 i o stavljanju izvan snage Direktive 2007/64/EZ (SL 2015., L 337, str. 35.), kao i članka 2. točke 2. Direktive 2009/110/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 16. rujna 2009. o osnivanju, obavljanju djelatnosti i bonitetnom nadzoru poslovanja institucija za elektronički novac te o izmjeni direktiva 2005/60/EZ i 2006/48/EZ i stavljanju izvan snage Direktive 2000/46/EZ (SL 2009., L 267, str. 7.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 6., svezak 11., str. 94.).
- 2 Zahtjev je upućen u okviru spora između društva „ABC Projektai” UAB, prije „Bruc Bond” UAB i Lietuvos bankasa (Banka Litve) u vezi s oduzimanjem dozvole za instituciju za platni promet koja je prethodno dodijeljena društvu ABC Projektai.

Pravni okvir

Pravo Unije

Direktiva 2009/110

- 3 U skladu s uvodnom izjavom 7. Direktive 2009/110:

„Primjereno je uvesti jasnu definiciju elektroničkog novca kako bi ona postala tehnički neutralna. Ta bi definicija trebala pokriti sve situacije u kojima, u zamjenu za sredstva, pružatelj platnih usluga izdaje unaprijed plaćenu pohranjenu vrijednost koja se može koristiti u svrhu plaćanja zbog toga što ju treće osobe prihvaćaju kao sredstvo plaćanja.”

4 Članak 1. stavak 1. Direktive 2009/110 određuje:

„Ova Direktiva utvrđuje pravila koja se odnose na obavljanje djelatnosti izdavanja elektroničkog novca pri čemu države članice s tim ciljem priznaju sljedeće kategorije izdavatelja elektroničkog novca:

- (a) kreditne institucije kako su određene u članku 4. točki 1. Direktive 2006/48/EZ [Europskog parlamenta i Vijeća od 14. lipnja 2006. o osnivanju i obavljanju djelatnosti kreditnih institucija (SL 2006., L 177, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 6., svezak 8., str. 58.)] [...];
- (b) institucije za elektronički novac kako su određene člankom 2. točkom 1. ove Direktive [...];
- (c) poštanske žiro institucije [...];
- (d) Europska središnja banka i nacionalne središnje banke [...];
- (e) Države članice ili njihova regionalna ili lokalna tijela [...].”

5 Člankom 2. Direktive 2009/110, naslovljenim „Definicije”, određuje se:

„Za potrebe ove Direktive primjenjuju se sljedeće definicije:

- 1. „institucija za elektronički novac” znači pravna osoba koja je prema glavi II. dobila odobrenje za izdavanje elektroničkog novca;
- 2. „elektronički novac” znači elektronički, uključujući magnetski, pohranjena novčana vrijednost kako je predstavljena na zahtjev upućen izdavatelju i koja je izdana po primitku sredstava u svrhu izvršenja platnih transakcija u smislu članka 4. točke 5. Direktive 2007/64/EZ [Europskog parlamenta i Vijeća od 13. studenoga 2007. o platnim uslugama na unutarnjem tržištu i o izmjeni direktiva 97/7/EZ, 2002/65/EZ, 2005/60/EZ i 2006/48/EZ te stavljanju izvan snage Direktive 97/5/EZ (SL 2007., L 319, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 10., svezak 2., str. 172.)] te koju prihvaća fizička ili pravna osoba koja nije izdavatelj elektroničkog novca;

[...]”

6 U skladu s člankom 10. Direktive 2009/110, naslovljenim „Zabrana izdavanja elektroničkog novca”:

„Ne dovodeći u pitanje članak 18., države članice zabranjuju izdavanje elektroničkog novca fizičkim ili pravnim osobama koje nisu izdavatelji elektroničkog novca.”

Direktiva 2013/36/EU

7 Članak 9. Direktive 2013/36/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o pristupanju djelatnosti kreditnih institucija i bonitetnom nadzoru nad kreditnim institucijama i investicijskim društvima, izmjeni Direktive 2002/87/EZ te stavljanju izvan snage direktiva 2006/48/EZ i 2006/49/EZ (SL 2013., L 176, str. 338.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 6.,

svezak 14., str. 105.), naslovljen „Zabrana osobama ili društvima koja nisu kreditne institucije da obavljaju poslove primanja depozita ili ostalih povratnih sredstava od javnosti”, u svojem stavku 1. predviđa:

„Države članice zabranjuju osobama ili društvima koja nisu kreditne institucije da obavljaju poslove primanja depozita ili ostalih povratnih sredstava od javnosti.”

Direktiva 2015/2366

8 Članak 1. Direktive 2015/2366, naslovljen „Predmet”, u svojem stavku 1. određuje:

„Ovom se Direktivom utvrđuju pravila u skladu s kojima države članice razlikuju sljedeće kategorije pružatelja platnih usluga:

[...]

(b) institucije za elektronički novac u smislu članka 2. točke 1. Direktive 2009/110/EZ, uključujući, u skladu s člankom 8. te direktive i nacionalnim pravom, njihove podružnice kada se te podružnice nalaze u [Europskoj u]niji, a njihova mjesta uprave se nalaze izvan Unije, u mjeri u kojoj su platne usluge koje te podružnice pružaju povezane s izdavanjem elektroničkog novca;

[...]

(d) institucije za platni promet;

[...]”

9 U točkama 3., 5., 12. i 23. članka 4. Direktive 2015/2366, naslovljenog „Definicije”, predviđeno je:

„Za potrebe ove Direktive primjenjuju se sljedeće definicije:

[...]

3. „platna usluga” znači bilo koja od poslovnih aktivnosti navedenih u Prilogu I.;

4. „institucija za platni promet” znači pravna osoba koja je dobila odobrenje u skladu s člankom 11. za pružanje i obavljanje platnih usluga širom Unije;

5. „platna transakcija” znači čin polaganja, prijenosa ili podizanja novčanih sredstava koji inicira platitelj ili primatelj plaćanja ili se inicira u ime platitelja, bez obzira na osnovne obveze između platitelja i primatelja plaćanja;

[...]

12. „račun za plaćanje” znači račun koji se vodi u ime jednog ili više korisnika platnih usluga, a koji se koristi za izvršenje platnih transakcija;

[...]

23. „izravno terećenje” znači platna usluga za terećenje platiteljeva računa za plaćanje, pri čemu je platnu transakciju inicirao primatelj plaćanja na temelju suglasnosti koju je platitelj dao primatelju plaćanja, pružatelju platnih usluga primatelja plaćanja ili platiteljevu vlastitom pružatelju platnih usluga.”

10 Članak 10. te direktive, naslovljen „Zahtjevi povezani sa zaštitom novčanih sredstava”, glasi kako slijedi:

„1. Države članice ili nadležna tijela zahtijevaju da institucija za platni promet koja obavlja platne usluge kako su navedene u Prilogu I. točkama od 1. do 6. zaštiti sva novčana sredstva koja je radi izvršenja platnih transakcija primila od korisnika platnih usluga ili putem drugog pružatelja platnih usluga, na bilo koji od sljedećih načina:

(a) novčana sredstva ni u kojem se trenutku ne smiju pomiješati s novčanim sredstvima druge fizičke ili pravne osobe koja nije korisnik platnih usluga u čije se ime novčana sredstva drže, a ako ih institucija za platni promet još drži i još ih nije dostavila primatelju plaćanja ili prenijela drugom pružatelju platnih usluga do kraja radnog dana koji slijedi nakon radnog dana kada su novčana sredstva primljena, potrebno ih je položiti na zasebni račun kod kreditne institucije ili uložiti u sigurna, likvidna sredstva niskog rizika koja su odredila nadležna tijela matične države članice; ta su sredstva u skladu s nacionalnim pravom u interesu korisnika platnih usluga izuzeta od potraživanja drugih vjerovnika institucije za platni promet, pogotovo u slučaju nesolventnosti;

(b) novčana sredstva moraju biti pokrivena policom osiguranja ili nekom drugom usporedivom garancijom koje su izdali osiguravajuće društvo ili kreditna institucija koji ne pripadaju istoj grupi kao i institucija za platni promet, u iznosu jednakom iznosu koji bi bio izdvojen kada ne bi bio pokriven policom osiguranja ili drugom usporedivom garancijom naplativom u slučaju da institucija za platni promet nije u mogućnosti ispuniti svoje financijske obveze.

2. Ako je institucija za platni promet obvezna zaštititi novčana sredstva prema stavku 1. te se dio tih novčanih sredstava upotrebljava za buduće platne transakcije dok se preostali dio upotrebljava za usluge koje nisu platne usluge, zahtjevi iz stavka 1. primjenjuju se također na novčana sredstva koja se upotrebljavaju za buduće platne transakcije. Ako je taj dio promjenjiv ili nije unaprijed poznat, države članice dopuštaju institucijama za platni promet da primjenjuju ovaj stavak na temelju reprezentativnog udjela za koji se pretpostavlja da se upotrebljava za platne usluge i pod uvjetom da nadležna tijela smatraju da ga se adekvatno može procijeniti na temelju povijesnih podataka.”

11 Člankom 11. Direktive 2015/2366, naslovljenim „Izdavanje odobrenja”, u stavku 1. navodi se:

„Države članice zahtijevaju od društava koja nisu društva iz članka 1. stavka 1. točaka (a), (b), (c), (e) i (f) te nisu fizičke ili pravne osobe kojima se dopušta izuzeće na temelju članka 32. ili 33. i koja namjeravaju pružati platne usluge da prije početka pružanja platnih usluga ishode odobrenje kao institucije za platni promet. [...]”

12 Članak 18. navedene direktive, naslovljen „Aktivnosti”, u stavcima 1. do 5. predviđa:

„1. Osim pružanja platnih usluga, institucije za platni promet imaju pravo obavljati sljedeće aktivnosti:

- (a) pružanje operativnih i usko povezanih pomoćnih usluga kao što su osiguravanje izvršenja platnih transakcija, usluge preračunavanja valuta, usluge zaštite te pohrane i obrade podataka;
- (b) upravljanje platnim sustavima, ne dovodeći u pitanje članak 35.;
- (c) poslovne aktivnosti koje nisu pružanje platnih usluga, u skladu s mjerodavnim pravom Unije i nacionalnim pravom.

2. Ako institucije za platni promet pružaju jednu ili više platnih usluga, one smiju voditi samo račune za plaćanje koji se koriste isključivo za platne transakcije.

3. Novčana sredstva koja institucije za platni promet prime od korisnika platnih usluga u svrhe pružanja platnih usluga ne predstavljaju depozite ili ostala povratna sredstva u smislu članka 9. Direktive 2013/36/EU ni elektronički novac kako je definiran člankom 2. točkom 2. Direktive 2009/110/EZ.

4. Institucije za platni promet mogu odobravati kredite povezane s platnim uslugama kako su navedene u Prilogu I. točki 4. ili 5. samo ako su ispunjeni svi sljedeći uvjeti:

- (a) riječ je o pomoćnom kreditu koji se odobrava isključivo u vezi s izvršenjem platne transakcije;
- (b) neovisno o nacionalnim propisima o odobravanju kredita kreditnim karticama, krediti koji se odobravaju u vezi s pojedinim plaćanjem i izvršeni su u skladu s člankom 11. stavkom 9. te člankom 28. otplaćuju se u kratkom roku koji ni u kojem slučaju ne smije prijeći 12 mjeseci;
- (c) takvi krediti ne smiju se odobravati iz novčanih sredstava primljenih u svrhe izvršenja platnih transakcija ili koja se drže iz tog razloga;
- (d) regulatorni kapital institucije za platni promet prema mišljenju nadzornih tijela u svakom trenutku mora biti dostatan u odnosu na ukupni iznos odobrenih kredita.

5. Institucije za platni promet ne smiju obavljati poslove primanja depozita ili ostalih povratnih sredstava u smislu članka 9. Direktive 2013/36/EU.”

13 Članak 78. Direktive 2015/2366, naslovljen „Primitak naloga za plaćanje”, glasi kako slijedi:

„1. Države članice osiguravaju da je vrijeme primitka vrijeme kada pružatelj platnih usluga platitelja primi nalog za plaćanje.

Račun platitelja ne smije biti terećen prije primitka naloga za plaćanje. Ako vrijeme primitka nije na radni dan pružatelja platnih usluga platitelja, vremenom primitka naloga za plaćanje smatra se sljedeći radni dan. Pružatelj platnih usluga može odrediti vrijeme pri kraju radnog dana kao krajnje vrijeme za primanje naloga za plaćanje nakon kojeg se za primljene naloge za plaćanje smatra da su zaprimljeni sljedećeg radnog dana.

2. Ako korisnik platnih usluga koji je inicirao nalog za plaćanje i pružatelj platnih usluga dogovore da izvršenje naloga za plaćanje započne na određeni dan ili na kraju određenog razdoblja ili na dan kada je platitelj stavio novčana sredstva na raspolaganje pružatelju platnih usluga, vremenom primitka za potrebe članka 83. smatra se dogovoreni dan. Ako dogovoreni dan nije radni dan za pružatelja platnih usluga, nalog za plaćanje smatra se zaprimljenim sljedećeg radnog dana.”

- 14 Članak 83. te direktive, naslovljen „Platne transakcije na račun za plaćanje”, u stavku 1. predviđa:
„Države članice zahtijevaju da pružatelj platnih usluga platitelja osigura da, nakon vremena primitka kako je navedeno u članku 78., iznos platne transakcije bude odobren na računu pružatelja platnih usluga primatelja plaćanja do kraja sljedećeg radnog dana. Taj se rok može produljiti za još jedan radni dan za platne transakcije koje se iniciraju u papirnatom obliku.”
- 15 Člankom 87. navedene direktive, naslovljenim „Datum valute i raspoloživost novčanih sredstava”, u stavku 1. određuje se:
„Države članice osiguravaju da datum valute odobrenja računa za plaćanje primatelja plaćanja ne može biti nakon radnog dana na koji je za iznos platne transakcije odobren račun za plaćanje pružatelja platnih usluga primatelja plaćanja.”
- 16 Prilog I. Direktivi 2015/2366, naslovljen „Platne usluge (kako su navedene u članku 4. točki 3.)”, sadržava popis djelatnosti koje se smatraju takvima:
- „1. Usluge koje omogućuju polaganje gotovog novca na račun za plaćanje te svi postupci koji su potrebni za vođenje računa za plaćanje.
  2. Usluge koje omogućuju podizanje gotovog novca s računa za plaćanje te svi postupci koji su potrebni za vođenje računa za plaćanje.
  3. Izvršenje platnih transakcija, uključujući prijenos novčanih sredstava na račun za plaćanje kod pružatelja platnih usluga korisnika ili kod drugog pružatelja platnih usluga:
    - (a) izvršenje izravnih terećenja uključujući jednokratna izravna terećenja;
    - (b) izvršenje platnih transakcija putem platnih kartica ili sličnih uređaja;
    - (c) izvršenje kreditnih transfera, uključujući trajne naloge.
  4. Izvršenje platnih transakcija kod kojih su novčana sredstva pokrivena kreditnom linijom za korisnika platnih usluga:
    - (a) izvršenje izravnih terećenja uključujući jednokratna izravna terećenja;
    - (b) izvršenje platnih transakcija putem platnih kartica ili sličnih uređaja;
    - (c) izvršenje kreditnih transfera, uključujući trajne naloge.
  5. Izdavanje platnih instrumenata i/ili prihvaćanje platnih transakcija.
  6. Novčane pošiljke.

7. Usluge iniciranja plaćanja.
8. Usluge pružanja informacija o računu.”

Litavsko pravo

- 17 Direktiva 2015/2366 prenesena je u litavsko pravo Lietuvos Respublikos mokėjimų įstatymasom (Zakon Republike Litve o platnom prometu), kako je izmijenjen Zakonom br. XIII – 1092 od 17. travnja 2018. (TAR, 2018., br. 2018 – 6727) (u daljnjem tekstu: Zakon o platnom prometu) i Lietuvos Respublikos mokėjimo įstaigų įstatymas (Zakon Republike Litve o institucijama za platni promet), kako je izmijenjen Zakonom br. XI-549 od 17. travnja 2018. (TAR, 2018., br. 2018 – 6729).
- 18 Člankom 46. stavkom 1. Zakona o platnom prometu propisuje se da pružatelj platnih usluga platitelja osigurava da, nakon primitka naloga za plaćanje, iznos platne transakcije u eurima koja je izvršena u Litvi i čije je odredište druga država članica bude odobren na računu pružatelja platnih usluga primatelja plaćanja najkasnije do kraja sljedećeg radnog dana, osim u slučaju iz stavka 3. tog članka. Taj se rok može produljiti za još jedan radni dan ako se platna transakcija inicira u papirnatom obliku.
- 19 Direktiva 2009/110 prenesena je u litavsko pravo putem Lietuvos Respublikos elektroninių pinigų ir elektroninių pinigų įstaigų įstatymas (Zakon Republike Litve o elektroničkom novcu i institucijama za elektronički novac), u verziji primjenjivoj na činjenice u glavnom postupku, koji je stupio na snagu 1. kolovoza 2018. (TAR 2018., br. 2018 – 6730).
- 20 U skladu s člankom 5. tog zakona, zabranjuje se izdavanje elektroničkog novca svim fizičkim ili pravnim osobama koje nisu izdavatelji elektroničkog novca.

Glavni postupak i prethodno pitanje

- 21 Društvo ABC Projektai, koje je pravni sljednik društva Bruc Bond, dobilo je 13. listopada 2016. od Lietuvos bankasa (Banka Litve) dozvolu kojom se ovlašćuje za pružanje platnih usluga.
- 22 Na taj je način bilo ovlašteno pružati sljedeće platne usluge: platne transakcije, uključujući prijenos novčanih sredstava na račun za plaćanje kod pružatelja platnih usluga korisnika ili kod drugog pružatelja platnih usluga; izravna terećenja, uključujući jednokratna izravna terećenja; platne transakcije putem platnih kartica ili sličnih uređaja i/ili kreditni transferi, uključujući trajne naloge i prijenose novčanih sredstava.
- 23 Banka Litve je 16. travnja 2020. povukla tu dozvolu navodeći pritom deset razloga, od kojih se na samo jedan odnosi ovaj zahtjev za prethodnu odluku, odnosno na izdavanje elektroničkog novca od strane društva ABC Projektai koje nema svojstvo izdavatelja takvog novca, čime je povrijeđen članak 5. Zakona Republike Litve o elektroničkom novcu i institucijama za elektronički novac, u verziji primjenjivoj u glavnom postupku.

- 24 Banka Litve smatra da je društvo ABC Projektai zadržalo novčana sredstva klijenata dulje nego što je to bilo potrebno za izvršenje platnih transakcija. Ona je smatrala da činjenica da se sredstva primljena od klijenata bez navedene svrhe plaćanja knjiže na račune za plaćanja te da se čuvaju više dana, pa čak ponekad i više mjeseci, bez prijenosa sredstava na račune primatelja tih plaćanja, de facto predstavlja izdavanje elektroničkog novca.
- 25 U tom se pogledu Banka Litve oslonila na Lietuvos banko Priežiūros tarnybos pozicija dėl mokėjimo sąskaitose laikomų lėšų (Stajalište nadzornog odbora Banke Litve o sredstvima na računima za plaćanje), kako je odobren Lietuvos banko Priežiūros tarnybos direktoriaus 2016 m. vasario 29 d. sprendimas Nr. 241 – 53 (Odluka br. 241-53 predsjednika Nadzornog odbora Banke Litve od 29. veljače 2016.). Iz tog stajališta, prema mišljenju Banke Litve, proizlazi, u dogovoru s Europskom komisijom, da institucija za platni promet može primiti novčana sredstva na račun za plaćanje otvoren kod nje samo ako su popraćena nalogom za plaćanje, koji se mora izvršiti u rokovima određenima Zakonom o plaćanjima i da institucija za platni promet mora poduzeti dostatne mjere kako bi zajamčila da se novčana sredstva koja su od trećih osoba primljena na račun za plaćanje klijenta ne zadržavaju dulje nego što je to potrebno za izvršenje plaćanja. Ako ti zahtjevi nisu ispunjeni, novčana sredstva na računu za plaćanje kod institucije za platni promet smatraju se depozitima, drugim povratnim sredstvima ili elektroničkim novcem.
- 26 Društvo ABC Projektai osporavalo je odluku kojom mu se oduzima dozvola za instituciju za platni promet pred Vilniaus apygardos administracinis teismasom (Okružni upravni sud u Vilnius, Litva). Budući da je taj sud odbio tužbu, društvo ABC Projektai podnijelo je žalbu u kasacijskom postupku Lietuvos vyriausiasis administracinis teismasu (Vrhovni upravni sud Litve), sudu koji je uputio zahtjev.
- 27 Društvo ABC Projektai tvrdi da je prvostupanjski sud počinio pogrešku koja se tiče prava prilikom tumačenja pretpostavki za izdavanje elektroničkog novca i da taj sud stoga nije slijedio zaključke koji proizlaze iz presude od 16. siječnja 2019., Paysera LT (C-389/17, EU:C:2019:25). Ukratko, on smatra da iz navedene presude proizlazi da, ako platnu uslugu ne pruža institucija za elektronički novac te njezina svrha nije izdavanje ili iskup nominalne vrijednosti elektroničkih usluga, ta se platna usluga ne može smatrati djelatnosti povezanom s izdavanjem elektroničkog novca.
- 28 Sud koji je uputio zahtjev primjećuje da iz točke 29. navedene presude proizlazi da izdavanje elektroničkog novca nije „spontana” djelatnost i da se, naprotiv, obavlja s ciljem omogućavanja iskupa nominalne vrijednosti elektroničkog novca. Međutim, u ovom slučaju društvo ABC Projektai nije imalo za cilj izdavanje elektroničkog novca. No, budući da određeni klijenti nisu naveli namjenu plaćanja koja su željeli izvršiti, ono je sredstva potrebna za njihovo izvršenje zadržalo dulje od vremena potrebnog za izvršenje platnih transakcija te su ista vraćena klijentima tek nakon određenog vremena.
- 29 Taj sud pojašnjava da se Sud u navedenoj presudi izjasnio o pitanju treba li platne usluge koje pruža institucija elektroničkih usluga smatrati uslugama povezanim s izdavanjem elektroničkog novca, a da pritom nije ispitao razliku između djelatnosti institucija za platni promet i institucija za elektronički novac.

- 30 U tim je okolnostima Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (Vrhovni upravni sud Litve) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeće prethodno pitanje:

„U okolnostima poput onih o kojima je riječ u glavnom postupku, ako institucija za platni promet prihvati novčana sredstva bez konkretnog naloga za plaćanje u kojem joj je naznačeno da ih prenese istog ili sljedećeg radnog dana te ona na računu koji je kod nje otvoren radi izvršavanja platnih transakcija ostanu dulje od rokova za izvršenje platne usluge koji su predviđeni u zakonodavstvu, treba li radnje institucije za platni promet smatrati:

- (a) dijelom platne usluge ili platne transakcije u smislu članka 4. točaka 3. i 5. Direktive 2015/2366, koje izvršava institucija za platni promet; ili
- (b) izdavanjem elektroničkog novca u smislu članka 2. točke 2. Direktive 2009/110?”

O prethodnom pitanju

- 31 Svojim pitanjem sud koji je uputio zahtjev, u biti, pita treba li članak 4. točku 3. Direktive 2015/2366 i članak 2. točku 2. Direktive 2009/110 tumačiti na način da djelatnost institucije za platni promet koja se sastoji od primitka novčanih sredstava od korisnika platne usluge, a da ta sredstva nisu odmah popraćena nalogom za plaćanje, tako da ostaju dostupna na računu za plaćanje, u smislu članka 4. točke 12. Direktive 2015/2366, kojim upravlja ta institucija, predstavlja platnu uslugu koju pruža ta institucija za platni promet u smislu članka 4. točke 3. Direktive 2015/2366, ili na način da predstavlja transakciju izdavanja elektroničkog novca u smislu članka 2. točke 2. Direktive 2009/110.
- 32 U članku 4. točki 3. Direktive 2015/2366 pojam „platna usluga” definira se kao bilo koja od poslovnih aktivnosti navedenih u Prilogu I. U skladu s tim prilogom, te aktivnosti uključuju, među ostalim, usluge koje omogućuju polaganje gotovog novca na račun za plaćanje i podizanje gotovog novca s računa te sve postupke koji su potrebni za vođenje računa za plaćanje, izvršenje platnih transakcija, uključujući i kad su novčana sredstva pokrivena kreditnom linijom za korisnika platnih usluga, još konkretnije izvršenje izravnih terećenja uključujući jednokratnih izravnih terećenja, izvršenje platnih transakcija putem platnih kartica ili sličnih uređaja i izvršenje kreditnih transfera, uključujući trajne naloge.
- 33 U skladu s točkom 5. članka 4. navedene direktive, „platna transakcija” znači čin polaganja, prijenosa ili podizanja novčanih sredstava koji inicira platitelj ili primatelj plaćanja ili se inicira u ime platitelja, bez obzira na osnovne obveze između platitelja i primatelja plaćanja.
- 34 Iz toga proizlazi da, kada korisnik platnih usluga stavi na raspolaganje instituciji za platni promet novčana sredstva i kada su ta sredstva knjižena na računu za plaćanje koji ta institucija drži u ime tog korisnika, te transakcije načelno treba smatrati transakcijom povezanom s upravljanjem računom za plaćanje u smislu članka 4. točke 12. Direktive 2015/2366 i stoga dijelom platne usluge u smislu njezina članka 4. točke 3.
- 35 No, te transakcije ne mogu izgubiti takvu kvalifikaciju samo zato što novčana sredstva primljena na navedeni račun za plaćanje nisu popraćena nalogom za plaćanje istog dana ili sljedećeg radnog dana.

- 36 Točno je da se Direktivom 2015/2366 pružatelji platnih usluga podvrgavaju različitim obvezama, osobito u pogledu roka za izvršenje naloga za plaćanje ili referentnih datuma koje treba koristiti. Posebice, u skladu s člankom 83. stavkom 1. Direktive 2015/2366, države članice zahtijevaju da pružatelj platnih usluga platitelja osigura da, nakon primitka platnog naloga, do kojeg dolazi pod uvjetima utvrđenima u članku 78. te direktive, iznos platne transakcije bude odobren na računu pružatelja platnih usluga primatelja plaćanja najkasnije do kraja sljedećeg radnog dana, iako se taj rok može produljiti za još jedan radni dan u slučaju platnih transakcija koje se iniciraju u papirnatom obliku. Kada je riječ o datumu valute na koji dolazi do odobrenja računa za plaćanje primatelja plaćanja, članak 87. stavak 1. Direktive 2015/2366 zahtijeva da taj datum ne može biti nakon radnog dana na koji je za iznos platne transakcije odobren račun za plaćanje pružatelja platnih usluga primatelja plaćanja.
- 37 Nasuprot tomu, nijedna odredba te direktive ne isključuje mogućnost da se sredstva unaprijed knjiže na računu za plaćanje radi izvršenja budućih naloga za plaćanje, uključujući naloge za plaćanje koji još nisu određeni, niti određuje rok u kojem se, nakon što je takav račun odobren za određeni iznos, taj iznos mora upotrijebiti za provedbu platne transakcije.
- 38 Upravo suprotno, kao što je to nezavisni odvjetnik u biti istaknuo u točki 55. svojeg mišljenja, Direktiva 2015/2366 navodi slučajeve platnih usluga čije pravilno izvršenje zahtijeva da se sredstva unaprijed knjiže na računu za plaćanje a da nisu popraćena nalogom za isplatu.
- 39 Naime, članak 4. točka 23. te direktive izričito predviđa izvršenje izravnih terećenja s računa za plaćanje koja je inicirao primatelj plaćanja na temelju suglasnosti koju mu je dao platitelj. Međutim, pravilno izvršenje takve platne transakcije pretpostavlja da novčana sredstva potrebna za tu transakciju budu unaprijed raspoloživa na računu za plaćanje platitelja.
- 40 Usto, članak 10. stavak 1. Direktive 2015/2366 obvezuje institucije za platni promet da zaštite, na način predviđen tom odredbom u točkama (a) i (b), sva novčana sredstva koja su radi izvršenja platnih transakcija primljena od korisnika platnih usluga ili putem drugog pružatelja platnih usluga. No, načini zaštite predviđeni u članku 10. stavku 1. točki (a) te direktive izričito se odnose na situaciju u kojoj institucija za platni promet ta novčana sredstva na kraju radnog dana koji slijedi nakon dana na koji ih je primila i dalje drži te još nisu predana primatelju plaćanja ili drugom pružatelju platnih usluga.
- 41 I članak 10. stavak 2. Direktive 2015/2366 također potvrđuje takvo tumačenje. Naime, ta se odredba izričito odnosi na slučaj u kojem se određena sredstva korisnika moraju koristiti za buduće platne transakcije, uključujući slučajeve kada je iznos takvih novčanih sredstava promjenjiv ili se ne može unaprijed utvrditi.
- 42 Osim toga, okolnost da članak 18. stavak 4. te direktive institucijama za platni promet pod određenim uvjetima dopušta odobravanje dodatnih pomoćnih kredita teško bi se mogla pomiriti sa strogom obvezom da svaki nalog za plaćanje mora pratiti prijenos odgovarajućih iznosa na račun s kojeg će predmetni nalog za plaćanje biti izvršen.
- 43 S obzirom na navedeno, važno je pojasniti da se prijenos novčanih sredstava na račun za plaćanje uvijek mora provesti radi izvršenja naloga za plaćanje, neovisno o tome jesu li ti nalozi već konkretizirani ili to nije slučaj. Naime, u skladu s člankom 18. stavkom 2. Direktive 2015/2366, institucije za platni promet koje pružaju jednu ili više platnih usluga smiju voditi samo račune za plaćanje koji se koriste isključivo za platne transakcije.

- 44 Usto, u skladu s člankom 18. stavkom 3. te direktive, novčana sredstva koja institucije za platni promet prime od korisnika platnih usluga u svrhe pružanja platnih usluga ne predstavljaju depozite ili ostala povratna sredstva u smislu članka 9. Direktive 2013/36, ni elektronički novac kako je definiran člankom 2. točkom 2. Direktive 2009/110. Isto tako, u skladu s njezinim člankom 18. stavkom 5., institucije za platni promet ne obavljaju djelatnost primanja takvih depozita ili ostalih povratnih sredstava.
- 45 Iz toga slijedi da se, kako bi se izbjegla prekvalifikacija akata primitka sredstava u aktivnost primanja depozita ili drugih povratnih sredstava, računi na kojima se ta sredstva knjiže moraju, u skladu s člankom 4. točkom 12. Direktive 2015/2366, upotrebljavati isključivo za izvršenje platnih transakcija.
- 46 Kad je riječ o eventualnoj prekvalifikaciji transakcija poput onih o kojima je riječ u glavnom postupku u izdavanje elektroničkog novca u smislu članka 2. točke 2. Direktive 2009/110, kao što je to zamislio sud koji je uputio zahtjev i zagovara litavska vlada, najprije valja podsjetiti da je pojam „elektronički novac” u smislu te odredbe definiran kao elektronički, uključujući magnetski, pohranjena novčana vrijednost kako je predstavljena na zahtjev upućen izdavatelju i koja je izdana po primitku sredstava u svrhu izvršenja platnih transakcija, te koju prihvaća fizička ili pravna osoba koja nije izdavatelj elektroničkog novca. Usto, s obzirom na opću zabranu u tom smislu navedenu u članku 10. te direktive, institucije za platni promet nisu ovlaštene izdavati elektronički novac.
- 47 No, iako upis na računu za plaćanje također predstavlja potraživanje, izraženo u novčanoj vrijednosti, prema dotičnoj instituciji od strane korisnika njezinih usluga, koje je nastalo nakon predaje sredstava, iz navedene definicije elektroničkog novca iz članka 2. točke 2. Direktive 2009/110 proizlazi da se izdavanje elektroničkog novca razlikuje od običnog upisa na računu za plaćanje po tome što, među ostalim, prije nego što se upotrijebi za potrebe takvog plaćanja, ono mora biti „pohranjeno” u elektroničkom obliku, što podrazumijeva da je prethodno bilo izdano, to jest preoblikovano u novčanu imovinu različitu od predanih sredstava, i da njegovu upotrebu kao sredstvo plaćanja prihvaća fizička ili pravna osoba koja nije izdavatelj elektroničkog novca.
- 48 Kao što je istaknuo nezavisni odvjetnik u točkama 66. do 69. svojeg mišljenja, nužno je, kako bi djelatnost bila obuhvaćena izdavanjem „elektroničkog novca” u smislu članka 2. točke 2. te direktive, najmanje to da postoji ugovorni sporazum između korisnika i izdavatelja elektroničkog novca prema kojem se te stranke izričito slažu da će taj izdavatelj izdavati zasebnu novčanu imovinu do visine novčane vrijednosti novčanih sredstava koje je uplatio korisnik. No, prijenos novčanih sredstava na račun za plaćanje i njihovo zadržavanje bez neposrednog nalaganja izvršenja platnih transakcija u vrijednosti tih sredstava ne podrazumijevaju da je korisnik - izrijekom ili prešutno - dao svoju suglasnost za izdavanje elektroničkog novca.
- 49 Iz spisa ne proizlazi da je društvo ABC Projektoi konvertiralo neka od novčanih sredstava koja je primalo u elektronički, uključujući magnetski, pohranjeni novac koji se može upotrijebiti u okviru mreže klijenata koji ga dobrovoljno prihvaćaju. Upravo suprotno, čini se da sve upućuje na to da je bila riječ o novčanim sredstvima položenima na račune za plaćanje koja se mogu upotrijebiti samo za izvršenje naloga za plaćanje koje su izdali dotični korisnici.
- 50 Nadalje, presuda od 16. siječnja 2019., Paysera LT (C-389/17, EU:C:2019:25), navedena u odluci kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku, nije izravno relevantna u tom kontekstu. Naime, u predmetu u kojem je donesena ta presuda, tužitelj u glavnom postupku bila je institucija za

elektronički novac, a glavni postupak odnosio se na pravila o izračunu vlastitih sredstava institucija za elektronički novac. Međutim, u ovom predmetu tužitelj u glavnom postupku nema takvo svojstvo i čini se da nikada nije imao namjeru izdavati elektronički novac.

- 51 Naposljetku i u svakom slučaju, čak i pod pretpostavkom da je društvo ABC Projektai povrijedilo određene regulatorne zahtjeve koji se primjenjuju u okviru izvršavanja naloga za plaćanje ili da je povrijedilo ugovorne odredbe primjenjive na upravljanje računom za plaćanje o kojem je riječ u glavnom postupku, to transakcije koje je izvršio taj pružatelj ne bi nužno pretvorilo u izdavanje elektroničkog novca u smislu članka 2. točke 2. Direktive 2009/110. Naime, osim u slučaju prekvalifikacije transakcije zbog razloga navedenih u točkama 44. i 47. ove presude, iako je točno da povreda određenih regulatornih ili ugovornih zahtjeva od strane pružatelja platnih usluga može dovesti do njegove odgovornosti, takve nepravilnosti same po sebi nemaju za posljedicu izuzimanje predmetne transakcije iz područja primjene Direktive 2015/2366.
- 52 S obzirom na prethodna razmatranja, na postavljeno pitanje valja odgovoriti tako da članak 4. točku 3. Direktive 2015/2366 i članak 2. točku 2. Direktive 2009/110 treba tumačiti na način da djelatnost institucije za platni promet koja se sastoji od primitka novčanih sredstava od korisnika platne usluge, a da ta sredstva nisu odmah popraćena nalogom za plaćanje, tako da ostaju dostupna na računu za plaćanje, u smislu članka 4. točke 12. Direktive 2015/2366, kojim upravlja ta institucija, predstavlja platnu uslugu koju pruža ta institucija za platni promet u smislu članka 4. točke 3. Direktive 2015/2366, a ne transakciju izdavanja elektroničkog novca u smislu članka 2. točke 2. Direktive 2009/110.

Troškovi

- 53 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (peto vijeće) odlučuje:

Članak 4. točku 3. Direktive (EU) 2015/2366 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2015. o platnim uslugama na unutarnjem tržištu, o izmjeni direktiva 2002/65/EZ, 2009/110/EZ i 2013/36/EU te Uredbe (EU) br. 1093/2010 i o stavljanju izvan snage Direktive 2007/64/EZ, kao i članak 2. točku 2. Direktive 2009/110/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 16. rujna 2009. o osnivanju, obavljanju djelatnosti i bonitetnom nadzoru poslovanja institucija za elektronički novac te o izmjeni direktiva 2005/60/EZ i 2006/48/EZ i stavljanju izvan snage Direktive 2000/46/EZ,

treba tumačiti na način da:

djelatnost institucije za platni promet koja se sastoji od primitka novčanih sredstava od korisnika platne usluge, a da ta sredstva nisu odmah popraćena nalogom za plaćanje, tako da ostaju dostupna na računu za plaćanje, u smislu članka 4. točke 12. Direktive 2015/2366, kojim upravlja ta institucija, predstavlja platnu uslugu koju pruža ta institucija za platni promet u smislu članka 4. točke 3. Direktive 2015/2366, a ne transakciju izdavanja elektroničkog novca u smislu članka 2. točke 2. Direktive 2009/110.

Potpisi